

MEGVÉDTEK CSEPELT

»Nincs már idő a tétovára,
A döntés rádmered,
A német lánccal halálba hurcol,
Ha széjjel nem vered.«
(Gábor Andor)

1944. december 4.

Csepelen a kora reggeli órákban frissen felragasztott hirdetmények fogadják a munkába igyekvőket, a háziaszonyokat, akik hajnalban indultak útnak üres kosaraikkal, hogy felhajszoljanak valami ételmet az aznapi ebédhez. Mindenkinél szemébe tűnik a falakra, oszlopokra vagy a boltok lehúzott redőnyeire ragasztott plakát. Először csak egy-két ember áll meg, de csakhamar itt is, ott is kisebb-nagyobb csoportosulás keletkezik. Akik nem tudnak közel-férközni, érdeklődve, kíváncsian várnak. Akik már végigolvasták, szinte dermedten állva maradnak. Nem beszélnek most, beléjük fagyott a szó, csak néznek tétován egymásra. Tekintetük mintha ezt mondaná: »Ez nem lehet igaz! Talán nem elég figyelmesen olvastam el?« Ujra átböngésznek minden sort — hátha félreértették a szöveget. De semmi kétség: a hirdetmény felszólítja a csepeliakat — közülük soknak apái és nagyapái is itt nőttek fel — hogy a község déli felének lakói még ezen a napon hagyják el otthonaikat. Akik a csepeli gyárakban dolgoznak, költözzenek a község északi részébe, a többiek haladéktalanul induljanak el gyalog a bécsi országúton, Komárom irányába...

Egy határozott hang

töri meg a némaságot: »Emberek! Hagyjuk, hogy ez a fasiszta banda kikergessen minket otthonainkból!« Nyomasztó néma csend. De szinte egyszerre innen is, onnan is felháborodott kiáltások hallatszanak: »Nem!« »Nem hagyjuk!« »Nem megyünk!« Az emberek izgatottan magyaráznak egymásnak. A meggyötört, nehéz munkában és súlyos gondokban kifáradt proletáraszonyokból felszakad a tiltakozás. S alig né-

hány perc, a kiűritést elrendelő hirdetmények eltűntek: a csepeliek leszaggatták a falakról.

Az izgalom nőttön nő. Többen Soroksárt emlegetik. Ott is így kezdődött, alig néhány napja. S a fasiszta német és nyilas banda most ezt a sorsot szánja a csepelieknek is. »Mi vár ránk? Étlen-szomjan menetelni télben-fagyban az országúton. A fasiszta csőcselék kirabolja, lerombolja, kifosztja mindazt, amit keserves verítéssel szereztünk.« — A csepeliekben egyre erőteljesebbé válik az elszántság: ha kell, életük árán is megvédelmezik otthonaikat.

A tömeg a községháza előtt verődik össze. Hangosan tüntet a kiűritési rendelet ellen. Beverik a községháza ablakait. Rendőröket és katonákat vonultatnak fel ellenük. Soraikból azonban biztató szavak szállnak a tömeg felé: »Ne hagyjátok magatokat! Ne féljete a nyilas csúrhétől. Megvédünk benneteket!«

Nyilas karhatalom

vonul a községházához, hogy megfélemlítse az embereket és kényszerítse őket a kiűrités végrehajtására. A banditák dühödtent vetik magukat a tüntetők közé. A csepeliek nem ijednek meg! Egyik helyen az asszonyok két nyilast jól elpáholnak, akik el akartak fogni egy katonát. A katonát kiszabadítják. Egy másik csoport közzsággal fogadja a nyilas vezér autóját. Az jobbnak látja visszavonulni, mielőtt beverik a fejét.

A tüntetők fegyveres csoportja a nyilas székházból kiszabadít nyolc munkást. Nem hiába készülődtek a csepeliek már hónapok óta a harcra, nem hiába szervezték a kommuniszták a Weiszl Manfréd-gyári dolgozókat, hogy titokban gyűjtsenek fegyvert! Most jó hasznát vették!

Néhány csepeli lakos nem csatlakozott a tüntető, harcoló, otthonukat védő emberekhez.

Megijedtek vagy egyhúrom pendültek a nyilas bandával. Ezek sietve kocsira dobálták holmijukat, hogy elinduljanak. De a felháborodott tömeg el látta az egységbontók bajját! A menekülő három kocsiját feldöntötték, egyet pedig felgyújtottak.

A csepeliek helyükön maradtak

A tiltakozó mozgalom másnap is folytatódott. December

6-án tetőfokára hágott. Ezen a napon a község segédjegyzője, majd főjegyzője kijelentette az összegyűlt embereknek: igazuk van, ők sem mennek el Csepelről. De alig fejezték be szavaikat, a nyilasok mindkettőjüket letartóztatták. Ez még jobban növelte a felháborodást. Követelték bocsássák szabadon őket. Az emberek most már tömegesen vonultak egy irányba: Királyerdőn a katonák fegyvert osztogattak. Hatodikán délelőtt Csepel dolgozói készen álltak a fegyveres harcra.

A németek és a nyilasok — alkiknek lába alatt már amúgyis égett a talaj — nem mertek szembeszállni a felfegyverzett csepeliekkel, alkikket a rendőrök és katonák is támogattak. Hatodikán, kénytelen-kelletlen kijelentették: a kiűritésről szóló parancsot visszavonják. Mindenképpen a helyén maradhat. »Igy védtek meg — írta a Szabad Nép 1944 decemberi számban — a hős csepeli asszonyok tűzhelyüket, a férfiak önmagukat és családjukat, a csepeli honvédek és rendőrök pedig a népet és a népet előtti becsületüket.«

Csepel példája

1944 decemberében figyelemre méltó volt a magyar népnek: ne tűrjék tétlenül a fasiszták garázdálkodását, szálljanak szembe az elnyomókkal. A csepeliek megmutatták, hogy az egységes, elszánt harc győzelemre vezet, közelebb hozza a felszabadulást.

Eröss Emma